

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

Nº 22.

Marti 24. Maiu

1860.

Dreptulu clerului la sinode.

In timpurile acestea toti amicii sinódelor besericesci de pre aici incepuram a ne nutri cu o sperantia cu multu mai mare de catu pene acum: cumea capii besericilor nóstre, ca nisec pastori buni, carii si cunoscu oilo sale, le iubescu, si le voiescu fericirea, patrunsi de starea cea trista, si apusa a clerului nostru, si inflacarati de zelulu celu santu alu inflorirei culturei morale si religioasa a credinciosilor respectivi, basati pe canónele s. besericei, care demanda, ca in totu anulu se se tienă sinóde besericesci, in puterea articulului al 4-lea de sub tit. e) a conventiunei intre Em. Sa pontifice dela Roma: Piu alu IX-lea, si Sacrat. c. r. apost. Maiestate Franciscu Iosifu I Imperatulu Austriei, (care articulu da putere archiepiscopilor, episcopilor, de a conchiema si a tiené concilie provinciali si sinóde diocesane, dupa norma S. S. canóne), toti cu puteri unite voru lucra cu tóta energia, ca dupa atatea rugari sincere, dupa atatea suspine dureróse si vaiete amare a le clerului nostru se se tienă sinodu, pentru inaintarea moralitatii si a culturei, pentru binele besericilor nóstre, si al clerului nostru; toti amicii sinódelor besericesci depre aici cu glasul mai ianaltu si mai agera, ca pene acum in tóte partile nóstre resuna: e tempu, ca se mai avemu sinodu, pentru ca acésta e si voia lui Dumuedieu, ca clerulu nostru dupa simbolulu prea bunului nostru Imperatu cu puteri unite (viribus unitis), cu amóre, cu inteleptiune consultanduse in sinodu, si lapadanduse de tóte interesele particulari se vindece ranele cele nume-rose ale besericei nóstre, ca se puna inaintarei cul-

turei morale si relegiose temelia tare prin organ-sarea scólelor dupa cum pretindu inaltele c. r. rendueli date pentru scóle, ca se lucre in sinodu cu puteri unite pentru usurarea jugului miseriei, sub care preotii nostri ministrii lui I. Christosu, dascalii poporului, directorii scólelor populare pre lunga servitiele cele multe, in multe locuri mai alesu pre aici cu unu venitu mai pucinu de catu al servitorilor intr'o stare deploranda gemu lipsiti de cuviinciosulu modu de a trai; si ea prin lucrarile cele intielepte conduceatoré la scopu in sinodu se deie cleru nostru dovedi la lume, ca'si pricepe misiunea sa cea santa, si ca in adeveru si corespunde chiamarei sale celei maretie, sante si salutare staturilor. Candu inse de o parte clerulu nostru pe dreptu in sensulu S. S. canóne pretinde, ca se i se inplinesca dorintiele cele ferbinti salutare de atatea ori manifestate in privintia sinódelor besericesci; candu clerulu nostru prea bine cunóisce, cumea numai singuru sinodulu e mediulu acelu, prin care putem e si din labirintu, in care ne afiamu mai alesu in privintia educatiunei tenerimei, cumea numai sinodulu e magnetulu acelu, care naia culturei morale si religiose a credinciosilor besericei nóstre in marea cea visorósa a pedecelor si a greutatilor o póté fora naufragiu conduce la portulu celu doritu; atunci dicu de alta parte contrarii sinódelor besericesci, si ai culturei nóstre de pe aici, carii ar vrea, ca prin nevire, prin neconcentrarea puterilor clerului in sinóde se ne remana casa ferecirei nóstre needificata in confesiune ca si turnul Vavilonului, carii vreaus, ca se totu astep-tam su pene ce voru trece tóte pedecele, asemene, rusticului ce sede si astépta pene ce va decurge apa riului, apoi se treaca riulu; ca unu cuventu

unii voitori de reu ai nostri de pe aici de alta parte insuflati de spiritulu intunericului dicu: ca nu ar fi de lipsa se aiba clerulu nostru nici unu singuru chiemati spre a guberna beserica, si ei potu derege trebile besericesci in sinodu provincialu, si nu au lipsa de cleru in sinodu. In contra acestorui ai intunericului, ce nu cunoaseu ranele nostra, nu estima santenia santedoru canone, marturisim cu tota convingerea, cumca capii besericilor trebue se gubernedie beserica loru incredintiata, in contielegere cu clerulu, precum in sinodele provinciali, asia si in sinodele diecesane; pentru ca pre-cum capulu in trupulu omului fora impreuna conlucrarea corespondiatoria a tuturor membrilor esentiali, a trupului, nu poate sasi faca functiunile sale dupa legile organismului trupului, asia nici episcopii, capii besericilor nu potu singuri in tota privintia se guberneze beserica loru incredintiata fora contielegerea clerului, preotilor respectivi, carii sunt membri constituantii esentiali ai statului ecclesiasticu, dela I. Christosu renduiti in sensulu santei scripturi: „Si pre unii au pusu Dumnedieu in beserica, antanu pre apostoli, a doa pre protoci, a treia pe dascali, (preuti) 1. Cor. c. 12, v. 29,“ carii dupa cum scrie marele apostola Pavelu 1 Cor. c. 12, v. 27: „Eara voi sunteti trupulu lui Christosu,“ toti facu unu trupu morale al lui Christosu, alu carui trupu capu este episcopulu, care, dupa cum scrie totu apostolulu Pavelu 1 Cor. c. 12, v. 20: „Eara acum cu adeveratu multe madulari, era unu trupu, si nu! poate dice ochiulu manei, nu amu lipsa de tine si earasi capulu piciorelor, nu amu lipsa de voi;“ nu poate dice: nu amu lipsa de cleru in sinode, nu, pentru ca guberniulu besericescu nu e datu numai capiloru besericilor, ci este datu acela si clerului, preotilor, precum a cuno-scutu chiaru si SS. apostoli, carii cu presbiterii in saboru au facutu hotariri in cele ponderose, precum a cunoscutu Ioanu gura de auru, care dice: „Nam et Presbyteri docendi suscepere munus, et Ecclesiae Praefecturam, ac quaecunque de Episcopis dixit Paulus, eadem et Presbyteris conveniunt,“ si precum a cunoscutu tot udesuna beserica salvatorinului genului umanu, Isusu Christosu. De unde deca si clerulu, preutii, (prin representantii sei) an parte la guberna besericescu, capii beseri-

ciloru, episcopii trebue in contielegere cu clerulu pre calea representatiunei, precum in sinodele provinciali, asia si in sinodele diecesane se guberneze besericile respective; precum recunoscere si S. Hieronimu scriindu: „Sicut ergo Presbyteri sciunt se ex Ecclesiae consuetudine ei, qui sibi praepositus fuerit, esse subiectos, ita Episcopi noverint se magis consuetudine, quam dispositionis Dominicae veritate Presbyteris esse majores, et in communi debere Ecclesiam regere“ (com. in C. 1 catra Tit. c. 4 p. 1 p. 413), si asia capii besericilor in unire cu clerulu cum disieiu trebue se tinea sinodele prescrise in santele canone, caci netienenduse acele, se vatama s. canone; si precum din netienerea sinodelor mai de multu s-au nascutu forte multu reu in beserica lui I. Christosu, dupa cum se plange conciliulu ecumenicu alu 4-lea dela Calcedonu, (Cor. 19 „Pervenit ad aures nostras, quod in provinciis a canonibus, statuta Episcoporum concilia minime celebrentur, et quod inde multae, quae correctione opus habent, ecclesiasticae res negligunt“), dupa cum se plange sinodulu Toletanu a 4 can. 3 („Nulla pene res mores ab Ecclesia Christi magis depulit, quam sacerdotum negligentia, qui contemnit canonibus ad corrigendos ecclesiasticos mores sinodum facere negligunt“), si dupa cum cunoisce si Benedictu alu 14-lea Pontificale romanu (livr. 1 c. 2 despre sinodele diecesane) recitandu cuvintele sinodului toletanu aci aduse; asia si acum din netienerea sinodelor prescrise, se nascu rele nenumerate in s. beserica, nemultiamire in cleru si cu mare dauna a culturei se conturba ordinea besericesca in sensulu urmatorielor cuvinte ale conciliului provincialu dela Colonia din an. 1549: „Ecclesiae salus, terror hostium eius, et fidei cath-stabilimentum sunt sinodi, quos etiam rectissime corporis Ecclesiae nervos dixerimus; neglectis enim sinodis non aliter ordo ecclesiasticus defluit, quam si corpus humanum nervis solvatur.“

Dupa ce din pene aci insiratatele, din corespondintie publicate pentru necesitatea tienerei sinodelor si in beserica nostra, si din giurstarile cele nefavorabile starei clerului nostru si culturei morale si religiose, pentru care, ne dore anima, si ne plange susfetulu, putemu destulu de chiaru intielege necesitatea tienerei sinodului,— in capetu mai adaugu, cumca sinodele diecesane, care precum in

beserica romano-cat., dupa hotarirea conciliului Tridentinu (Sess. 24, c. 2 de Reform.: „Sinodi dioecesanae quotannis celebrentur, quod si in his tam metropolitani, quam Episcopi negligentes fuerint, paenam sacris canonibus sancitas incurant); asia si in beserică nostra unita dupa datina basata pe santele canone, aprobată de Pontificii romani, si Domnii Ardélului, practisata in beserică nostra de sute de ani, in totu anulu trebue se se tienă, vinu a se tienă înainte de sinodele provinciali, caci acésta este in beserică crescina datina cea vechia, de a tiene sinode diecesane, cum eunósee si Uchanszky Jacobu Archiepiscopu, (la Härzheim concil. Germ. tom. 7 p. 877), si alti mai multi; acésta cere pondérositatea obiectelor sinodelor provinciali, care obiecte antaiu trebue in sinodele diecesane bine venturate, lamurite si pregitite; acésta pretinde dreptulu clerur. diecesane, celu au la gub. bisericescu; acésta postesc si modalitatea representatiunei clerurilor in sinodele provinciali. Despre adeverulu acestei asertioni convinganduse invetiatulu Tomosinu a disu: „Multo praestabilius est, ut eo potius insinuentur annua illa duo concilia provinciae a nicensis commendata patribus ita fuisse, ut suae singulis praeirent sinodi dioecesanae vel commendan-dis decretis, quae in concilio provinciae statuerentur, vel iisdem, postquam statuta fuissent, promulgandis.“ (Vetus et nova Eccles. disciplina p. II. I. III, c. 75 n. 8.)

Noi nu credeam, ca inaltulu gubernu facia cu noi cei mai creditiosi tronului ne va denega dreptulu de a ne aduna in sinodu séu ne va impiedeca alu esercita; cace din partene n'are a se teme de nice o neordine, nice de slabirea besericiei; ci déca ne e parinte bunu, ne va indemna spre a ne consolida pentru binele eternu si alu tronului. —

Hatiegă, in 1. Maiu 1860.

Gavriile Popp,
vicariu.

Blasius, in diu'a Inaltiarei D.

Dupa cele publicate in Nrułu Gazetei 18 din an. c. au mai incursu in felosulu museului scolasticu de aici: Dela Dn. Ioane Munteanu paroucă in

Sareo din Ungaria 5 fr. 50 cr. v. a.; dela D. Georgiu Popu e. r locutenuente superioru in regim, marelui duce de Baden, 5 f. 1 er. v. a., si dela D. G. Filipu praticante de advocationa in Clusiu 5 fr. pre lunga urmatoră adresa:

,M. st D.! Mi pare reu, ca pentru înaintarea literaturii romane si benelui comună nu potu face atata, catu nu facu aceia, ce ar putea face. Eu stau marginitu la unu venită anuale mesuratu dupa giurstari, si numai pastrandu potu purtă spesele, ce se postescu pentru una casa grea. Cu tóte astă inse, din pucinu numai pucinu potu oferi si eu pentru folosulu museului. Primiti dar' de astadata aci alatoratii 5 fr. v. a., ce-i oferez din anima curata, in cugetu bunn, cumea totu patriotulu va sta rui asi implini detori'a sa facia cu dulcea nostra nativitate, si a resplati ostenelele traducerei legei industriarie.

Cu ocasiunea astă nu potu a trece cu vedere si a nu ve descoperi mirarea ce m'a aflatu, cettindu in Nr. 18 alu Gazetei, cumca din partemi s'a tramisut totu pentru museu unu **mocusiu**. Marturisindu adeverulu, cu dorere trebue se dici: ca studiulu scientielor naturali in prea pucina mesura mi l'amu potuta insursi; dein causa ca in curgerea aniloru miei scolari nu s'a propus. Apoi acum amu de a me occupa cu studiele juridice, si asia pote ca nece eu amu potutu face lamurita deosebire intre **mocusiu** si **mosiusu**. Pentru aceea dara, foră a voli, ca döra se ve dău ceva invitatiune intru cercarea obiectelor, ce ve vinu la mana *), — sum indresnetiu a ve rogá, ca se cer cati mai de amenuntulu, si se ve convingeti, ore mosiusu séu mocusiu e, ce am tramisut? pentru ca eu chiaru **mocusiu** amu lasat a se procura, si pote ca m'a insielat englezulu, dela carele l'amu luat. Postescu din anima inavutirea institutului salutarui etc. Clusiu, 20. Maiu 1860. G. Filipu.“

Nu scim ce voiti a intielege prin **mocusiu**, si ce prin **mosiusu**? Noi scim ca **mokus** in limb'a

*) Totu ne rogam de invitatiune, in ceea ce se referesce la numirile populari dein diverse tienuturi, ca se putemu forma o nomenclatura na tională a obiectelor naturali, pre lunga cea scientifica; dupa cum au si alte popora inaintate.

magiara se numesce unu animalculu sprintenu din familia rodietorielor (rosores), ce se afla mai in toate padurile noastre, si caruia romanii in cea mai mare parte a Transilvaniei i diceu *veveritia* (numire slavona), lat. *Sciurus vulgaris* Lin; asemenea alu numesce si Dn. Bielz in Fauna sa. Ear' mosiusu seu mai bine *moschus* (*Moschus moschiferus* Lin.) e unu animalu din familia cerbilor (cervina), ce semena cu o capriora, se afla printre celi mai inalti ai Asiei, si presteza moschulu seu pesma, dintr-o pungulitie ce o are aproape de buricu.

Animalulu tramsu de Dv. e dein famili'a pungoselor (marsupialia), dein genulu *Phalangista*, precum l'am potutu cam cu greu determinata, dupa dentatione si talpele pietioreloru, fiindu exemplariului inechitit, gura tare inelestata si unghiele rose. Nu amu potutu inse, din lips'a unoru descripitiuni mai ample seu a unoru ieone bune, se-lu determinu cu securitate, de care specie se tiene: de *Ph. vulpina* Schaw. *Ph. ursina* Temm. seu de *Ph. chrysorrhoea* Temm. din insulele molucce. Dupa ce l'am mesurat am aflatu ca are una urma si optu degete in lungime, afora de codă; er' cod'a singura mersura 13 degete, — si de aci amu conchis, ca se tiene de cea din urma ad. de *Phalanista chrysorrhoea* Temm.; celelalte fiindu cu multu mai mari.

Afora de ofertele in bani publicate pen' aci, au mai incursu la museu si alte oferte in natura, cari se voru publica cu alta ocasiune.

Aci adaugemu on. publicu contribuitoriu spre orientare, cumca totu ce se tramite pre sem'a musseului, se se adreseze de aci inainte nu subscribului, ci Dn. directoriu gimnasiale si canoniciu Tim. Cipariu, — si, obiectelor naturali se li se alature numirile populari ori vulgari ale tienutului in care s'a aflatu, de cele scientifice vomu ingrigi noi; asemenea se se alature numele locului, unde s'a aflatu, precum si numele tramitietorilui.

S. Mihali.

Postscriptum. Prin aceasta se provoca Dn. V. St. Aradanulu, caruia i s'a tramsu de aici 61 fr. 20 cr. val. austr. Prenumeratiunea „Pros'a populare“ ce promise in Nr. 3 alu Foiei, oa va da lumina, — ca se declare cumu-i sta lu-

crulu cu acea editiune; pentru ca se nu remaua culegatoriulu prenumeratiunei compromisu inaintea prenúmeratorilor. —

Din Băkovina, 20. Mai 1860.

Din țeara noastră străbată prea îndepărtătății ne arătele păvălității decupe vreo lăcrare comunității la naivătăținea intereselor române și ale patriei, păcălnii și ale bisericicei. O stare acăsta că atăta mai sperător, că cătă nu ne afliamă întră și stară să o simțimă ne deosebit! Dar' nu de altă parte trebuie recunoscător, că întrăstării stară ne aș dăsă tristele și fatalale înțepătări ale treceților fără de țeară noastră și ne țină întră și astăzi înțilăci. Era anul 1777 înăuntră de 1778 neajunsca măiestrie diabolescă și fanariotikă întră-înăuntră răstignirea de 63 de ani (1714—1777) neadăunție și stăncese totu cîmpul devoației morale, religioase și păcălnale. Înțeptătorii și dascălii străini născători cărățării născători cărățării zioa de astăzi, că să decobăte și români fără sprijin să simțească și morale; și din contra cărățării nevoitoră și se nevoiesc din totu păterile, că să le neadăunție acelera și să le stăngă, să ne deosebătoreze și să ne deosebătoreze și totu. Întrăstării stară ne afliamă noi cărățării și păcălnii astăzi mai puțină: și astăzi întră și afliamă înțeptăținea și edukătăținea tinerilor poștră totu și tănele străinilor și în cîmpasiciile din Cernăuți, și în cele mai tălțe școlă portuale, și deoarece ne la totu științării, ne unde ce deosebită din tinerii poștri să învețe dreptăriile, profesarea, mediciina, polițehnică și a. a., ce afli și se treptăză totu în lămbă străină; și întră și profesorii poștri de ne la școlile portuale-păcălnale și dela chea teoloziikă și-a căpătată edukătăținea și înțeptătorii totu născători la străină; de aceea cărățării și păcălnii sunt nevoitori fără copilării a loră vrăjindă nevrăjindă să ne dea sănătatea de înțeptătorii și edukătăținea străină. De aici vine, că simțemintele noastre sunt străine de fiindu noastră și de folosul noastră.

Așa cărățării și păcălnii plenarib de optă clase, cărele are să se desfășoară la Suceava dela tămăduitoare, cărele se va cșagină din fondul redevizii și peșteră așteptăva părtă neședea de cîmp-

насі́ш конфесі́оналі́ ал́ в бесерічі́ фрепті́ кредінчо се ръсърігено, — дп прівінда ачестеї цімнасі́ш, зік, доинеште опінізнеа фірескъ, сжитъ ші фрептъ, ка съ фіз ротънекъ ші съ се пропнпъ дптр'киснлъ ротънеште; къ тóте ачестеа се афль дпкъ преоді кіарѣ ші ротъні, карій зік, къ ар фі маі віне, съ се про- пнпъ дп ачелі цімнасі́ш тóте дп літва үерманъ, ка ші дп челі dela Чернъкъ, центръ къ сінціїлеcale ну'ші потѣ фнкінзі, към с'ар пнте пропнпъ штінцеле ші ротънеште; къ тóте къ дп ашеззтактві теоло- ція din Чернъкъ се пропнпъ тóте штінцеле теоло- цічне дп літва ротънекъ ші дпкъ дптоокта днп сістема че се үртезъ ші ла віверсітціле din тóть монархія азетріакъ, ші къ тóте къ вії днтре презділ de астъ опінізне неферічітъ ші апнсъ, ші-ал́ тріміш фії пе la Блажъ, ка съ'ші авсолвіескъ стдіеле цімнасіале, ші апої фії лорѣ леаі спснсъ де вінъ сéмъ, къ ла Блажъ дпкъ се дпвадъ тóте штінцеле дп літва ротъні, афаръ де челе теоло- цічне, кареле се пропнпъ аколо лтінеште къ таре пагнвъ сіфлетескъ а теоло- цілорѣ тінері, ші а по- поренілорѣ, кърора ай съ ле фіз пъсторі сіфлетешті, ші пре кари де вінъ сéмъ къ вії ворѣ пъсторі дп літва латінъ, къчі попорені сърмані пн о шті: ші аша de стдісле дпвъдате лтінеште дп теоло- ціе пн потѣ фаче апої пічі о дптревніндаре дп пъсторічнпе; орі de воескъ тотеші съ пропнпъ ротънеште, че ай дпвъдате лтінеште; апої үртезъ дп ворѣре ві ширѣ de квінте латінъ, стрїнъ къ тотлѣ de челі ротъні, ші аша стрікнід'ші фіреа чеа сінціль ші үшоръ а дімві ротъне, рътнпнъ пе'ндееші de попорѣ. Кам тóтѣ аста се дптактпнъ ші ла пої пе вінелі локзрі, къ ачеа тікъ deосеіре, къ пої пн үртнмъ ширѣ de квінте лтінекъ ші констркчнпе латінъ, чи орі нем- щескъ орі ртепнекъ, din каре ворѣ апої асемене ді есте ротънвлі песте пнтінцъ, ка съ дпцелегъ, че времѣ съ'і спнптомъ.

Тотѣ dela едкъчнпеа стрїнъ перомтн, че о къптьмъ пої ротънії віковінені дп тóте шкóле н- стре кіарѣ ші дп челе пнміте пнчінпале, віне ші а- торнціла чеа адкнкъ, ші пепъсареа ші песснпіреа чеа фірѣ сбдъ пе фада пнмтнпвлі, кареа артнмъ фадъ къ decволтчнпеа н-стрѣ торалъ, пнчінпаль, спірітзalъ. Ної пн лтінѣ парте ла ачеа пічі дп кіпѣ лкръдівъ (Сактівѣ), пічі дп кіпѣ пріміцівѣ орі пнтінівѣ; пої яньп акнмі пічі пн скріемѣ дпшн-пе чева дп літва н-стрѣ, пічі пе четімѣ кърділі ші фоіле літераріе скрі- се ротънеште de фрації поштрі ротъні de пріптр'алте провінціе сорорі Aша d. e. din вададеле ші колін-

деле браввлі тінпрѣ At. Marienескълъ с'аі тріміш дпкъ пainte de 6 lsnі пн маі твлтѣ дектѣ 10 есем- пларе, ші пнпъ астѣзі пн с'а трекватѣ пічі къ-і пнцілѣ впелѣ; чи стаі дпкъ тóте 10 есемп. neatince! Трістѣ лкврѣ!

Еать үртѣріле едкъчнпй, че о къптьмъ дела професорії перомтн, орі десромтпнї маі дптъв.

Ної дпкъ пн пе квіштемѣ літва н-стрѣ віне, пічі modslѣ de a квіета ротънеште, пічі тревнінде лі- стре, пічі тіжлочеле печесаріе пріп кареле съ ле дпнествнмъ ачеа; к'внѣ квінп, пої пн пе кві- штемѣ пре пої дпшнпе маі пнчідекнп, чи квіштемѣ пнмаі пре стрїнъ ші тревнінде лорѣ. Аша ка пе'н- треактѣ дпсемпнмъ, къ пої дпвъднмъ дп шкóль вінъ бръ історія віверсаль а лктий дптреще атѣтѣ лктиескъ кътѣ ші бесеріческъ; ear' din історія пнчінпі ші бес- еріческій н-стрѣ ротъне пн дпвъднмъ пнміка. Дп ас- феліс de дппрецирѣрѣ пічі пн сесте de mіpare, къ вії пн аветѣ пічі вілѣ сімлѣ комнпп; чи din контра есте о mіpare фірте таре, дакъ се маі афль ші ла пої кътѣ вілѣ вірватѣ, карапе съ квіета ші съ лккре пеп- трѣ вінелі комнпп алл пнчінпі ші алл үзрї. Дечі къндѣ се тжнпнѣ ачеста тревкѣ съ пе дпплетѣ de ві- кріе атѣтѣ пої кътѣ ші орі че отѣ віне сімітіорѣ ші къ атѣта маі твлтѣ копнчівнлі поштрі.

De ачеа пе грьтнмъ а дпппрѣтші пнвлікнлі паші, че i-аі фікнлѣ вії преа demnї фії aі патріе н-стрѣ ла локзріле маі налте къ скопѣ, ка съ тіжло- ческъ, ка патріа н-стрѣ Бзковіна, съ рътнпнъ провінціе de коронѣ къ admіністրѣчнпе neatmрнатѣ ші de аіческіе дпнантѣ, ші съ пн се снпнп Галіції дппрезнндссе ка ea.

Черерое дпдрептать кътрѣ Мърія Са дпппрат- тлѣ есте компксеа de penntіглѣ ші предіоснлѣ вір- ватѣ алл пнчінпі ротъне Esdokciш de Хртвзакі, ші снвскріс de тóте фаміліе маі дпсемпната, прекнп ші de кътрѣ Есчел. Са епіскопнлѣ бесеріческій ротъне дрептѣ кредінчо се ръсърітene віковінене.

Че есте дрептѣ, астъ черерое ай аветѣ пнпъ ак- ма атѣта аскнлтаре, къ Бзковіна с'а лксацѣ, съ ръ- тнпнъ ші de ачи пainte de коронѣ deосеірѣ ші къ dieta са пропріє; дпсъ дп прівінда admіністրѣчнпї с'а снпнп Галіції. Астъ снпнре фікѣ пе Бзко- вінені, ка съ се прегнтескъ акнмі къ о дпгнчнпе, ка съ тірѣзъ ла Мърія Са дпппратлѣ, съ'лѣ роце din пої а пе склтѣ ші de ачеста пе фе ріе карапе снсъ пнпте се прівеште къ ар фі къ скопѣ —, ші аї фаче квіоскѣтѣ, къ үзра е гата съ борте дп-

саші, че се чере спре съедінъчнна губернія проприй. —

Аічі ұнфѣдішезді черереа, че с'а ұндраптаті қыттарь Мърія Са Ұнпъратылі ұн прівінда ачеста ұн 18на лі 1860, пентр қа парте съ о квібекъ певелікілі де акым, еар' парте съ рънънъ ка үні докъткілі історікъ, din қареле съ штілі стрънеподі поштрай ұрташі, че аз фъкъті стръненій лорд, ұн прівінда Ферічірі 1860 ші а патріе, ші съ пъшескъ ші еі маі департе пре ачелі ғримілінгірілік Ферічілі. Пе-тічінна сънъ:

Маіестате!

Стръненілікілі ұн певелікъ пре қыт деосевіте ші со-
cindі ші пънъ ла пої ачеа штіре, қа министрілі қ. р.
аре де қытеті съ сънънъ Бъковіна ұн прівінда адми-
ністрадівъ la губернія din Галідіа, а ұнпълаті інімелі
кредінчошілорд Бъковінені қа адаккъ трістъчкне ші ле
ұндефъл чеа маі таре ші маі серібес гріжъ пентр
віторілі provіnіe лорд. — Ұнкъ нө'і преа de тұлті,
де қынді асте дозе провініе аз фості ұнпреднатае
політічеште. Бъковінені ұнкъші адаккъ а мінте віне,
қынді патріа лорд, қа алді 18-ле ші қелді маі депір-
таті қеркъ алді Галідіе, съ ұнпъртшіа форті пе
спонче (не сънънъ), форті тързіш ші ұн тъсъра чеа
маі пілігъріті де вінєфачерілік съні оқжартірі пергіла-
те, ұнделепте ші вінєвоіті; еі ұнкъ амінтеекъ преа
віне, қыткъ ұнпеселе лорд пропріе ші діферіті ұн
оріче кіпкъ de қеле галідіене атъті ұн фіннъ, қыті ші
ұнфоаріті ны се ла маі пілі de қыт ұн самъ, парте
пентрі депіртареа ачесті қеркъ ашезаті пе чеа маі
din афаръ марқіне а қаржамалі оқжартірілі прекът ші
а монархіе, парте ші лентрі пе ұнделендереа лорд
ұн datine, ліміт, релегіне, рефериңделе социале ші
ліп селе материале, че се ръзіметаіш пе ачсле ұнпеселе,
чі дәкселе фъръ Ісате ұнп'ро амъръчкне тікълоасъ,
орі ұнсъ се сънънъ съні тъсъре непотрівіте ші
нескіссе din рефериңделе деосевіте ale Бъковінені, қыті
ші деңпреме пегріжінга ачесті адъесеттере етероңене
қыттарь ачесті церъ діферіті.

Фъръ съ ұнпъртілі қа de амъръпітілі ұн рефіс-
тралі ғрешелелорд администріві, фін de ажынъ а фаче
аіче пытая ачесті օвсервъчкне: қа о администръчкне
провінциалъ, тәннінгілі де алта стрънъ ұн діфе-
ріті modі de прівіре ші de ұнпеселе, де ғынъ самъ
ны се піті де ғынъ де ғынъде ғынъ де ғынъде ғынъ де ғынъде
прекът есте патріа постръ, фъръ de a'i adынъ
нагъбе ұн ұнпеселе қеле маі неапъравере ші a'i
десвълі ліпселе қеле маі сімдіте. Да ачеста се маі

адаоце ші ачса ұнпредніраре, къ дақъ үнітілі ұн-
пістрыцілі ғалідіанъ қелді қынпліті de таре ші пънъ
акым, ші қареле ұнпъ тóті се қемпеле се ва маі търі
ұнкъ, қървіа ны і се піті асемена қа търімеа пілі
үнілі ұн тóті ұнпъртілі ағстриакъ, с'ар маі търі
ші қа ғұра постръ: атапчы ұнпъ сперінда фъкъті ұн-
деовште пънъ акым, атш авеа съ аштептъміш о адми-
ністрычкне преа пынілік ұнпрайжіті, о администръчкне
съпрағічіалъ, қареа ар ұрта ұн тóті ұнпактілірілі
үнілі ші ачела Фортіларілі азшітіш; ачеста атш авеа
съ о аштептъміш қа атъта маі вактоса ғауъ қа үнілі
администръцілі ұнпесеіті, қыт е алді постръ, қар-
еле қа съ се піті администрі ұнп'ро қіпкъ ұнде-
лепті, ұнпълік Ферічілі, аре тревінде ұн ств-
діш пропрій алді рефериңдеслорд ші ұнпеселе қале
челорд қа тоталі ұнпесеіті, қареле орі ші қыт е фінъ,
ны се поті прічепе пілі ұнпесеіті din депіртаре
таре de қыттарь дерегітірі маі палді, дікъ ны ші қы-
штігъ деңпреме ачеліа қа поштінде пеміжлоціті қа ғауъ
локълі прін ствдіш ұнделенпарат.

Қарсълі ағачерілорд політічес, қареле есте ші
пънъ акым дествлі de тръгълітірі, аре треві пр-
ліпгъ ачестеа прін рекіемъчкне чеа прескрісілі де ға-
бернілі ғалідіанъ съ девій прін ұртапе ұнкъ ші маі
ұнчеті ші маі тръгълітірі; ұнпеселе атъті қеле
прівате, қыті ші қеле пънлік съ фінъ еспіссе үнілі ұн-
тързірі ұнкъ ші маі тарі; қалеа, че стъ акым дескісілі
спре Biена қыттарь локъріле қеле маі палті, с'ар ғауъ
ұндоіті ші маі ліпгъ прін ұнкъпілірвілі престе Leina
(Лейнерг) ші прін ұнтързіреа че с'ар ғауъ аколо;
аша даръ рефорті ұнпактіліті, қа қаре се үн-
тіште, аре треві съ деңпреме ұнп'ро стрікъчкне пе-
практікъ а стърілорд ші ұнп'ро пагъе ұнпеседерат а
църій постре.

Ғауъ қа асфелік de ұнпредніраре, че не аме-
рінді қа перікіе ші ръншірі, қіарді атапчы пе қынді
тапархіа ші-а пропрісілі, съ се реформеze спре віне,
қытезімілі а не ұндраптаті қа грация ші ұндраптаті
ұнпъртісілі а Мъріе Тале, ші а Тे руга а не лъса ұн
стареа администръцілі, ұн қареа сънітілі, ші а ны не
сънънъ губернілі ғалідіанъ; қычі қа асфелік de тъсъръ
ар пріві-о қа тоті ұнпълік фінкаре ғынъде ғынъде
кредінчошілік съні віне қытеттірі қа о адеңвърате пепор-
чіре а църійcale.

Цінта, стърінінда ші пънзінінда чеа маі ұнсемната-
ть а губернілі есте ұн zioa de астъзі пънзінде ұн
економіа ставлі; ші ұнп'ро адеңвърате, фінкаре ағстри-
акъ патріоті се сімті ұнпемната аръта Mъrіe Tale

чea маі професію таудомітъ пентръ ачестъ системъ п'єстерьдівъ атътъ de neantраверъ ші de таңтвілівъ ұп грелеле жи претібрърі фінанциале de астъзі. Әнсъ пріп вінеле відеі попорълоръ маі кврде әнкъ ші алъ сәніце, декътъ чељ квратъ матеріалъ, ші стрътврълъ сөсінъчкпі de cine, алъ концептврърі ші алъ адіністръчкпі de cine лжкъ ші үесе әнкъ маі гравнікъ, маі фірт ревладаре ші жи прет'ялъ кіпъ маі нештерсъ, дектътъ стрімтіреа фінанциалъ ші жи претінъчкпіа еі. Бжковінеаплъ, кареле се вакръ астъзі, къ атърнъ дела Bieana, ны сінте пічі ка кыт вр'ялъ стрътвръ, съ атърнъ асемене дела Leina, ші elъ се процепеште контра үні п'єсечкпі політическіе съвординате, кврде і се жи пропрівеште аша de апіратъ titelъ чељ de джкъ; елъ штіе, къ домылъ съд стъпніторів pwindъ ұп квтпнъ допінда үтірі чеа преа жи претінъчкпіа ші сініціз din adжнікъ, ва афла къ ны се қвіне пічідекъ, ка съ десяннідзе неатжрнареа Бжковінеі, пре ачестъ dap а-девъратъ жи претірътескъ, п'ятаі din қасе de п'єстрапе, ші жи претірътескъ, політическіе ші прівате съ де жертфескъ қаселоръ фінанциале, кареле, прівіндъ да п'єстрапе че с'ар п'яте ажынде ұп кіпвлъ ачеста, съпт къ тоталъ п'єстрапе, ші кіарѣ пентръ ачеса ны потъ пічідекъ съ шілъ квтпнъ diréntъ къ жертфеле, че с'ар жи претіръ үтірі ұп кіпвлъ п'яменітъ. — Да ачеста се жи пресоуеште маі деярте әнкъ ші ачеса, къ Бжкові-на архітектуре не анъ о съмъ de 12,600 фр. 33½ кр. de архітектуре ұп кіпвлъ din партеа fondылъ релігіонарів спре скопрі адіністръдіве да деосевіте дерегъторій палте ші жбсе, афаръ de дѣрі ші де алте контрівзірі; дечі п'яте съ чёръ ұп кіпвлъ п'єстъгъдівіръ, ка ачестъ съмъ әнкъ съ i се сокотескъ ші съ i се скадъ да сокотела спеселоръ адіністръчкпіа еі неатжрнате.

Афаръ de ачеста кътъ de п'єстъгъдівіръ жи претірътескъ, ка съ контопескъ d. e. үеера de коронъ ынгрескъ къ үна азстріакъ қертпнъ съвтъ о адіністръчкпіа п'ятаі din қаса вістеріеі ста-твлъ, тотъ аша de п'єстъгъдівіръ треввє съ се сокоатъ пріп қартаре жи претірътескъ ачестеі үтірі ротъне къ чеа полонъ.

Ачесте жертфе ар фі п'єстрапе Бжковінені къ атъта маі сініціз, къ кътъ еі дела статорнічіреа адіністръчкпіа неатжрнате ұп кобче алъ жи чептътъ а гъста фроп-теле ачелеіа, ші а қыпшите къ гъбернілъ din Черноземі есте п'єстрапе джпній къ твлътъ маі үнпъ ші маі пріп-чіоскъ дектътъ чељ галіцианъ. Тemeірі добедиторе dec-пре ачеста не съпт қартаре: С'а ўкътъ драмърі по же, с'а жи претемеіатъ шкобле по же, fondылъ бесерічей

ромъне Бжковінене дрептъ-кредінчбое с'а адіністратат маі үнпе ші с'а аплекатъ спре скопріле үтірі, деспъ-гъвіреа п'єтпнілі къ с'а ўкътъ дрептъ-ялъ кіпъ адъс-ратъ; філъ бесерічей дрептъ кредінчбое ръсърітепе, ка-рі съпт ұп Бжковіна чеі маі твлътъ да п'єстрапе с'а жи претітатъ дрептъ-ялъ тіпъ къ твлътъ маі дрептъ, индустрия ші агрономія алъ лгатъ үнпъ сфорд ші о ұпнайтаре твлътъ маі ренеде, капитала үтірі постре с'а льдітъ ші с'а жи претітеседатъ, с'а жи претемеіатъ фундъчкпіа лжі Фран-діскъ ші а Елісабетеі спре спріжініреа жи претітеседатъ ші а п'єстітічошілоръ, с'а жи претемеіатъ о вібліотекъ пропріе провінціалъ ші с'а жи претітеседатъ къ fondылъ фірте жи претітепе п'ятаі пріп контрівзірі de вінъвоіе; с'а ўкътъ дрептъ тóте прегътіріле червте, съ се жи претемеіезъ о касе de п'єстрапе, асемене с'а ўкътъ ші алте твсъ-ре de totъ фелілъ, пріп кареле се палцітъ ші се спо-реште жи філорінда ші вінеле үтірі, да кареле тóте я парте п'єстіжлочітъ демпнілъ гъвернаторікъ чељ de актъ алъ үтірі, ші каре твсъре п'єстрапе сквртаре ны ле маі жи претітпнъ аіче апте.

Дечі съвскрішії ұп чеа маі адънікъ реверінъ потъ съ фіз преа жи претітеседатъ, къ воіа Мъріе Tale ны п'яте фі пічі жи прет'ялъ кіпъ, ка жи філоріреа чеа маі жи претітеседатъ ші десвълічкпіа чеа маі гравнікъ мате-риалъ ші спіріткаль съ се прещіеіскъ маі п'ядинъ де-кътъ п'яште чеінде фінанциале, кареле промітъ вістеп-ріеі статвлъ үнпъ сечерішъ п'ятаі преа жи претітеседатъ прівіндъ да қыпрінсілъ үтірі ші да тіквлъ п'ястрапе алъ дерегъторіелоръ, че с'ар п'яте деяртъра, ші кіарѣ п'єстрапе ачеса пічі веі лъса, ка ачестъ твсъре съ се адъкъ жи претіръ жи претілінре.

Прівіндъ ачестъ лжкъ маі деа пропре, ачесте қасе фінанциале маі къ с'ар п'яте п'яти преа крдітіріе, преа аспре ші преа скроплісі, фадъ къ о үері, кареа пре лжпгъ үнпъ венітъ тоталъ de 1,900,000 фр., че кврдъ ұп вістіріеі статвлъ, маі дѣ әнкъ ші ададослъ чељ de 12,600 фр. п'яменітъ маі съсъ, пріп үртапе дѣ десктълікъ бъпешті спре акоперічкпіа спеселоръ адіні-стръчкпіа пропріе неатжрнате.

Къ тóте ачеста не de алъ парте се п'яте жи преті-квінда редіккъчкпіа ші жи претітічкпіа үноръ дерегъ-торій фіръ пічі о zirnipe ші кжртіре.

Маі фіе-не іерратъ а фаче әнкъ о оғсеретчкпіа, къ адікъ үеера постре с'а жи претітепе къ Азстріа съв-кнідъчкпіа, ка съ се п'єстрезе ұп statu quo; дечі de с'ар жи претіръпа актъ къ алъ пропріе, с'ар фаче ші маі таре абатере dela ачеса кнідъчкпіа; п'єстрапе къ ұп statu quo се қыпрайде nainte de тóте дре п'ялъ аді-

пістръчній лібере ші пеатжрнате, апої астъ administre-
чнне с'ар десфінда ші с'ар пітічі кв totбл, дакъ цера
постръ с'ар сипнне алтеї провінде.

Маiestate! Дакъ тімпвлă de faць ăші аре
дрептвріде сале, апої ші челă віторія ăпкъ ăші аре
пе але сале. Апфлоріреа маї тімпврів сеё маї тър-
зів, маї автъ сеё маї педпсемпать а Бжковінэ ва
лла ăп декбрслă тімпвлă о ăпржріпцъ фіпдіалъ ші
о ăптіпрічнне фóрте маре аснпра ăпрілорă ромъне
челорă din ăпвнтрлă ăптіпрідіеі ші челорă din афаръ,
каре ворă пнте ждека днп ачеea прецвлă ші гівчіа
administre-чнній ахстріаче ăп прівнда скопврілорă ăл-
треі, ші апнпе вечіпеле ăпрі ромъне днпвнре ăп
декбрслă фбртвпоселорă скімвъчні ші тжпльрі ві-
треі, кареле пнте нп сипн depарте, ші кареле аскнндă
ăп сіне стрыпвтъчні de ăпрі ăпкъ нпнревъзсте ші
пеаштптате, ăші ворă регнла ші ăпдрепта сімпатіеле
орі аптіпатіеле, аплекареа орі пеаплекареа, аліпіреа
кътреі статвлă Ахстріеі, орі фнпіреа de elă ăпарă днп
кіпвлă ачела, кв кapele се ворă тръта ромъній ахстрі-
ачі de кътреі Ахстріа, штнндă бине ачеле провінде ро-
мъне, кв ші ele апої totă de астъ трътаре ар авé
шарте. Kontele Сtadion, ăпвлă din чеі dintă вървадї
політії ai Ахстріеі, ăпвлă din чеі маї крдинчоші шервї
ai Maiestyї Тале, кареле спре пъререа de ръѣ фó
ръпітѣ преа тімпврів, а ростітѣ ăп ачестѣ спірітѣ ăп-
тіпвтъреа аксіомъ кемпнпітбрь пентръ Бжковінэ, токма
атспнї къндă а ăпчепвтѣ ăптівіаші датъ а се іві ачea
idee deenpre стареа коропаљ чеа de сіне стътвтіре а
ачестї провінде, зікнндă: „Бжковінэ се факъ
зпн ѿ моделѣ, ăп кареле се се orlindе а-
съкъ ăпріле вechіпе.“

Кв асфелѣ de аштептврі ші сенне стрълвчіте а
ăптратѣ патрія постръ ăп стареа (рапгблă) ăпрілорă
de коропъ de сіне-стътвтіре. Бжковінэ аре totă кв-
важнлă се се тёмъ, кв ăппреенпнвсе ші сипнпн-
дсе Галіпіеі і се ва тжппла ăпарă контрапрілă аксіо-
меі de сасѣ, ші ва къдѣ ла о ăпріле de коропъ пнмаі
пнрѣть ші пнмаі кв пнмелe, сар' нп ăппартъ; de а-
чееа дарѣ ліпснндă ăпкъ органѣ лецивтѣ алѣ ăпрілѣ, съ
ăпдрептѣ пріп ної, ка пріп пнште патріоші прівадї къ-
тръ Мъриа Та кв ръгареа чеа маї ăпмлітѣ ші маї Фер-
бнте:

Ca Mъria Ta ăпплцате ші лєтінате ăп-
пърате съ біпевоешті а лъса Бжковінэ ăп ста-
реа de фацъ, съ фіп ăпріле de коропъ пеатжр-
нате de алъ провінде, пнчі съ се сипнп ăп-
бернлѣ галіпіанѣ, чі съ'ші пъстрезе пептвр totă
deasna пропрія administre-чнній пеатжрнате чеа
de актъ.

Аштептвндѣ кв сперанцъ ăпдрептвцітъ ăппліп-
чнпе ачестї черері фервнпї, ръпъпнптѣ кв челă маї
профнндѣ сімпемънтѣ de реверіпцъ ăп аплекаре ші
аліпре пеклттітъ

At Maiestyї Тале

шервї ші сипнп преа плекаџ
ші аскнлатъторї:
(Ormezъ събсріпїї.)

A s e m e n a r i .

Precum сіреле atunci e mai splendidu, candu
ceriulu e mai curatu: asia si vertutile nóstre atunci
voru straluci mai tare, candu vomu duce o viatia
precatu se pote mai morale. —

Precum intr'o naia e de lipsa unu carmuitaru,
pentruca de altmintrea se arunca incóce si incolo;
asia neincungiuравeru de lipsa e si in acésta lume
unu gubernatoru intieleptu, care infrumsetiatulu a-
cestu universu selu gubernaze. —

Precum se strica carnea ne-sarata: asia se
strica si susletulu fora de patimiri. —

Precum iérn'a arborii intru atata suntu tristi,
incatu abia poti face deosebire intre maru si peru;
éra primavera capata o viéтиa noua, töte inflorescu si
inverdiesc: asia si noi numai pene la unu tempu
vomu fi in sinulu паментului, dupa acea ca Isusu ne
vomu tredi intru una alta viatia noua. —

Precum pre bani este tiparitу tipulu Imperat-
lui: asia in sufletele nóstre este versatu tipulu lui
Dumnedieu. —